

Aan de woordvoerders asiel van de commissie voor Justitie en Veiligheid

Datum 26 juni 2018
Betreft Landenbeleid Afghanistan en nieuw ambtsbericht
Kenmerk O.2.2.18-136.fv

Geachte woordvoerders,

Onze organisaties vragen uw aandacht voor het lot van vluchtelingen die door Nederland uitgezet worden naar Afghanistan. Een land dat de VN Veiligheidsraad sinds eind 2017 als 'land in oorlog' betitelt en dat volgens de Global Peace Index 2017 na Syrië, het gevaarlijkste land ter wereld is. We hebben gemerkt dat onze zorgen ook leven in de Nederlandse samenleving. Op 30 mei jl. hebben wij ruim 68.000 handtekeningen tegen uitzettingen naar Afghanistan overhandigd aan het ministerie en asielwoordvoerders tijdens een manifestatie op het Plein.¹

Wij kennen de Afghaanse mensen die in deze situatie verkeren, hun vluchtverhaal en hun angst om elk moment uitgezet te worden. Bijvoorbeeld twee broers van 17 en 18, waarbij de oudste van net 18 als 'voogd' voor zijn jongere broer moet zorgen. Een bejaarde vrouw met getraumatiseerde zoon die terug moet naar Taliban-gebied. Het gezin met twee jonge kinderen die in een ontheemdenkamp in Kabul terecht dreigt te komen. Een voormalig tolk van de internationale troepen die is gevlucht omdat hij doelwit is van de Taliban. En een alleenstaande vluchteling van 17 jaar die enkele dagen geleden in detentie is gezet. Op 1 juli as wordt hij 18 jaar en kan dan als 'volwassene' worden uitgezet naar Kabul.

Zomaar enkele voorbeelden. Maar voor deze en andere Afghaanse vluchtelingen in Nederland is nieuw landenbeleid dat recht doet aan de onveiligheid in Afghanistan, letterlijk van levensbelang.

Inwilligingspercentage Nederland laag in Europa

Vaststaat dat het huidige Nederlandse beleid, niet langer houdbaar is. Nederland heeft geen enkel deel van Afghanistan als onveilig aangemerkt. Met een erkenningspercentage van ongeveer 35% bevindt Nederland zich in de achterhoede van Europa. Alleen Hongarije heeft, voor zover bij ons bekend, een lager inwilligingspercentage (32%). Italië en Zwitserland wijzen 98% resp. 95% toe en Frankrijk verleent 84% van de Afghanen een vluchtelingenstatus. Finland heeft een erkenningspercentage van 72%, Duitsland en België beiden plm. 50 %.

Nieuw ambtsbericht bevestigt onveiligheid

Op 15 juni verscheen het nieuwe ambtsbericht over de veiligheidssituatie Afghanistan. Hieruit blijkt dat sprake van grote, toenemende onveiligheid: "Door een escalatie van grondgevechten en de algemene onveiligheid gecombineerd met een gebrek aan respect voor mensenrechten door met name de anti-overheidsgroepen (AGE's: Taliban en andere

¹ <https://www.vluchtelingenwerk.nl/nieuws/brede-coalitie-voert-vandaag-actie-tegen-uitzettingen-naar-afghanistan>

opstandelingen/terreurgroepen) kwam het tot een algehele verslechtering van de situatie voor de bevolking. Dit en een klimaat van straffeloosheid zorgden ervoor dat de bevolking steeds minder bescherming vond.” Ook valt te lezen: “Wijdverbreid geweld met willekeurige aanvallen op burgers en mensenrechtenschendingen komen overal in het land voor.”

In 2017 registreerde de VN 23.744 ‘veiligheidsincidenten’ (in 2016: 23.712). Het aantal luchtaanvallen nam met meer dan 67% toe ten opzichte van 2016. Het aantal zelfmoordaanslagen steeg met 50%. In 2017 vielen 10.453 burgerslachtoffers, waarvan één derde kind. Door de stringente verificatiestandaard van UNAMA (elk slachtoffer moet door tenminste 3 bronnen zijn bevestigd), zijn in de praktijk helaas waarschijnlijk veel meer slachtoffers te betreuren. Opvallend is verder dat de Amerikaanse dienst SIGAR sinds medio 2017 geen data meer ontving over het totale aantal burgerslachtoffers door luchtaanvallen, zo blijkt uit het ambtsbericht.

Zeer verontrustend is dat de Taliban steeds verder oprukt. “Ook in deze verslagperiode won de Taliban terrein” aldus het ambtsbericht. “Gedurende 2017 werden de gevechten tussen de overheidstroepen en de Taliban intensiever. In 2017 zou de Taliban over meer dan 200.000 manschappen beschikt hebben, onder wie 150.000 strijders”. Verderop in het ambtsbericht staat: “Volgens een onderzoek van The Long War Journal had de Taliban in september 2017 de controle over 41 districten (2016:41) en betwistte zij 118 van in totaal 398 districten (2016: 43). De Taliban zou de landelijke gebieden gebruiken om van daaruit bevolkte gebieden aan te vallen, geld te verzamelen, en om strijders te rekruteren en op te leiden.” Met name in de vijf provincies in het zuiden en oosten vonden hevige gevechten plaats, te weten in Helmand, Nangarhar, Kandahar, Kunar en Ghazni. Geografisch breidde het conflict zich uit door toenemende activiteiten van de Taliban in het noorden en noordoosten van Afghanistan en in het westelijke Farah. De Taliban bleef de controle bevechten in gebieden die onder overheidscontrole stonden.

Tevens staat vast dat de situatie in de hoofdstad Kabul verslechterde. “Kabul werd geconfronteerd met relatief veel complexe aanslagen en zelfmoordaanslagen. In vergelijking met 2016 betekent dit een toename van het aantal burgerslachtoffers van 17 procent.” Van januari 2018 tot en met mei 2018 vonden meerdere zware aanslagen plaats in de Afghaanse hoofdstad, aldus het ambtsbericht. Een deel van deze aanslagen werd opgeëist door IS, die steeds meer aanslagen pleegde in (onder andere) Kabul.

Bovendien blijkt uit het ambtsbericht dat de situatie van binnenlands ontheemden mensonterend is. “Eind 2016 waren in totaal meer dan anderhalf miljoen mensen ontheemd door het conflict en geweld. In 2017 raakten in totaal circa een half miljoen mensen ontheemd in tenminste 31 van de 34 provincies. Deze ontheemden komen terecht in ontheemdenkampen waar gebrek is aan de meest basale levensbehoeften als water, voedsel en gezondheidszorg.” In een EASO-rapport van augustus 2017 wordt bericht over de mensonterende situatie in deze ontheemdenkampen, en dat kinderen gestorven zijn door de kou. “Doordat het conflict aanhoudt en de frontlinie niet statisch is, zijn veel families gedwongen meerdere keren te vluchten. Meer dan vijftig procent van hen heeft al minimaal twee keer moeten vluchten. Vijf jaar geleden was dit zeven procent.” Een groot deel van de minderjarige ontheemden, vluchtelingen en terugkeerders kan niet naar school, aldus het ambtsbericht.

In het nieuwe ambtsbericht wordt relatief weinig aandacht besteed aan de systematische mensenrechtenschendingen door de Taliban. Er staat bijna eufemistisch dat de Taliban een ‘parallele rechtspraak’ invoerde in de gebieden die zij controleert. In het voorlaatste ambtsbericht van 15 november 2016 staat uitgebreider beschreven wat dit parallele rechtssysteem, gebaseerd op een strikte interpretatie van de sharia, inhoudt. Het ambtsbericht maakt melding van steniging, onthoofding, beschieting, ophanging, het amputeren van ledematen en ‘het neer laten storten van een muur op de veroordeelde.’ Mensen uit deze gebieden kunnen en mogen niet onderworpen worden aan dit soort

extreem geweld / mensenrechtenschendingen, hetgeen expliciet erkend moet worden in het beleid.²

Uit het ambtsbericht blijkt overduidelijk dat in Afghanistan sprake is van een uitzonderlijke combinatie van enerzijds een zeer slechte veiligheids- en mensenrechtensituatie door de gevechten tussen de regering en de Taliban/opstandelingen, toenemend aantal complexe (zelfmoord)aanslagen alsmede systematische mensenrechtenschendingen door de Taliban en anderzijds een humanitaire crisis door de vele ontheemden en terugkeerders die in mensonterende omstandigheden terecht komen.

Afghanen hebben bescherming nodig en mogen niet teruggestuurd worden zo lang het land zo onveilig is wegens strijd met het internationale principe van non-refoulement. Wij doen een klemmend beroep op u om er bij de staatssecretaris op aan te dringen het landenbeleid Afghanistan per direct aan te passen aan de bittere realiteit.³

Hoogachtend,

Eduard Nazarski, Amnesty International
Kees Zevenbergen, Cordaid
Aloys van Rest, Defence for Children
Don't Send Afghans Back
John van Tilborg, INLIA
Rommie Nauta, Kerk in Actie
Rian Ederveen, Stichting LOS
Farah Karimi, Oxfam Novib
Jan Gruiters, PAX
Suzanne Laszlo, Unicef
Pim Kraan, Save the Children
Dorine Manson, VluchtelingenWerk Nederland

² Vergelijk het Somalië beleid waarin voor mensen uit Al-Shabaab gebied is bepaald dat terugkeer niet kan worden geveerd vanwege het risico op systematische mensenrechtenschendingen door deze terreurorganisatie

³ Zie ook ons gezamenlijke persbericht: <https://www.vluchtelingenwerk.nl/nieuws/nieuw-ambtsbericht-afghanistan-zeer-gevaarlijk-uitzettingen-niet-te-verdedigen>